

Zijn voedselbossen een rendabele bedrijfstak voor de Vlaamse landbouwer?

nieuws

Hoewel de interesse in voedselbossen stijgt, is deze duurzame landbouwmethode vandaag nog een niche en slechts een peulschil in het totale Vlaamse land- en tuinbouwareaal. Een gebrek aan inzicht in de kosten-baten en rendabiliteit van dit boslandbouwsysteem is voor geïnteresseerde landbouwers veelal een drempel. Om dat hiaat te ontsluiten heeft het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) voor het eerst een bedrijfseconomische doorrekening uitgevoerd van een "fictief maar realistisch" voedselbos.

11 APRIL 2024

Joris Rigo

Lees meer over:

voedselbos

ILVO

Wat is een voedselbos?

Hoewel er geen universele definitie voor een voedselbos bestaat, omschrijft ILVO het boslandbouwsysteem als volgt: een voedselbos bestaat uit meerlagige polyculturen (teelt van meerdere soorten door elkaar, red.) en vooral uit meerjarige en vaak eetbare soorten. Het systeem is door de mens ontwikkeld en geïnspireerd op het rijke ecosysteem van een natuurlijk, open bos. De gewassen die voorkomen zijn bomen, struiken, klimplanten, (meerjarige) groenten en bol- en knolgewassen en produceren een waaier aan producten. Naast voedselproductie kunnen voedselbossen ook andere ecosystemediensten leveren zoals biodiversiteit, koolstofopslag, waterbeheer, afkoeling en beleving.

Het hele plaatje klinkt voor velen mogelijk idyllisch, maar vormt een voedselbos ook een rendabele bedrijfstak voor de Vlaamse landbouwer? Uit de eerste bedrijfseconomische doorrekening van een "fictief maar realistisch" voedselbos blijkt dat alvast het geval te zijn. De casestudie is grotendeels gebaseerd op de experimentele site van het Eetbos Deinze en gaat uit van een omzetting van 0,8 hectare grasland naar voedselbos. De concrete invulling en afzetmogelijkheden werden bepaald in samenspraak met drie Vlaamse voedselbosboeren en onderzoekers, om het zo realistisch mogelijk te maken.

Het voedselbosscenario start met een investeringskost van 62.771 euro, die na aftrek van de goedgekeurde subsidie nog 45.472 euro bedraagt. In het basisscenario is het terugverdienjaar geschat op acht jaar, waarbij dus de opbrengsten boven de investerings- en operationele kosten klimmen. “De doorrekening is louter financieel en houdt geen rekening met afschrijvingen. Het gaat bovendien uit van professionele landbouwers die een deel van hun bedrijf omschakelen en dus geen extra grond of grote landbouwmachines moeten pachten of aankopen”, verduidelijkt het onderzoekscentrum. Cijfers over arbeidstijd en opbrengst van de struiken en bomen zijn de grootste onzekerheid in het rekenmodel. “Niet alleen vanwege het feit dat weinig huidige voedselbossen volwassen zijn, maar ook omdat het een flinke tijdsinvestering vraagt van de voedselbosboeren om de opbrengst van hun houtachtige gewassen en hun arbeidsuren exact te meten. Gelukkig hebben we in FoodForward input gekregen van drie Vlaamse voedselbosboeren en konden we gebruikmaken van bestaande rekenmodellen om zo alsnog tot realistische inschattingen te komen”, vertelt Sarah Carton van ILVO.

Kosten en baten

ILVO lijst enkele cruciale factoren op die in de casestudie een invloed hebben op de rendabiliteit van het voedselbos. Naast de aanplant van het voedselbos met een duizendtal bomen en struiken, is ook het bouwen en inrichten van een hoevewinkel een aanzienlijke investering. Toch zou zo'n hoevewinkel waardevol zijn om te hebben omdat de boslandbouwer op die manier naast verse, ook verwerkte en langer houdbare producten kan verkopen. Op die manier zorgt een hoevewinkel het hele jaar rond voor een inkomen, in plaats van enkel tijdens de oogstperiode. Volgens ILVO kan de boslandbouwer bovendien een korting van bijna 30 procent van de totale investeringskost krijgen als hij beroep doet op de aanplant- en onderhoudssubsidies van de Vlaamse overheid bij het plannen en de aanleg van een voedselbos.

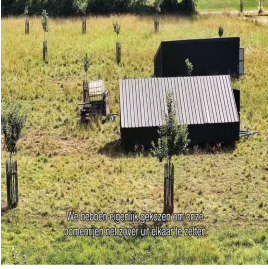
In de casestudie wordt sommige arbeid bewust uitbesteed, zoals de aanplant door een loonwerker en de verkoop en het poetsen van de winkel door een jobstudent. In sommige gevallen zou het ook voordelig zijn om zelfpluk te integreren in het bedrijfsmodel waarbij klanten zelf hun producten oogsten. Het fictieve voedselbos haalt zijn inkomsten enerzijds uit de verkoop van verse en verwerkte producten, anderzijds worden er inkomsten gegenereerd uit workshops en educatieve rondleidingen.

De doorrekening werd samengevat in een [factsheet](#) en past in een reeks vergelijkbare casestudies voor diverse agroforestry-systemen. Ze werden ontwikkeld in het kader van het VLAIO-onderzoeksproject Agroforestry 2025 en de Operationele Groep FoodForward. FoodForward was een Operationele Groep waarin ILVO, HOGENT, BOS+, Food Forest Institute, Forest Farm, Eetbos Deinze, De Woudezel en Het Polderveld zochten naar handvaten om voedselbossen als alternatief verdienmodel voor landbouw te faciliteren.

Conclusie

Een voedselbos kan een rendabele bedrijfstak zijn voor de Vlaamse landbouwer. Daarbij is het voor de voedselboslandbouwer economisch interessant om een deel van zijn afzet via zelfpluk te organiseren, workshops of rondleidingen te geven en zowel verse als verwerkte producten te verkopen. Het loont bovendien om sommige arbeid uit te besteden en bij de Vlaamse overheid subsidies aan te vragen. Dat laatste kan een landbouwer een besparing tot bijna 30 procent van de totale investeringskost opleveren.

Landbouwers die aan de slag willen met een voedselbos, kunnen het '[draaiboek voor voedselbossen in de landbouw](#)' raadplegen. Het biedt een snelle blik op lopende initiatieven en relevante wetgeving in Vlaanderen, geeft een stand van zaken van de wetenschappelijke kennis en maakt de theorie tastbaar aan de hand van enkele reële ontwerpcases. Ook in dit werk komen verdienmodellen aan bod.

Uitgelicht

?#Veldvloggers: Boslandbouw

VILT TeeVee

Boerin Kathy heeft een boslandbouwsysteem op haar boerderij. “Tussen de bomenrijen kunnen de kippen scharrelen en de schapen grazen. De bomen zorgen ook voor schaduw en vormen...

🕒 25 JANUARI 2024

[Lees meer](#)

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social>

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

[Cookie instellingen aanpassen](#)

Webdesign by [Who Owns The Zebra](#)